20 АВГ 1992

Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 159 (8. 101) ◆ 1992 йил 13 август, пайшанба ◆ Нархи 2 сўм.

1 сентябрь — Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик куни

Пойтахтдаги «Орзу» чарм буюмлар ишлаб чиқариш бирлашмасида кўплаб меҳнат илғорлари меҳнат қилишади. Шуларнинг ичида айниқса З. Қосимова алоҳида ўрин тутади. Нимага деганда у ёш бўлишига қарамай, ўз касбини пухта эгаллаб олган.

Геннадий Казённов сурати.

Ўзбекистон—Покистон: ҳамкорлик қирралари

ХАЙРЛИ ҚАДАМЛАР

ТОШКЕНТДА Покистон Ислом Жумҳурияти элчихонаси очилганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Элчихона Покистон Ислом Жумҳуриятининг Бош вазири Муҳаммад Навоз Шарифнинг Мустақил Ўзбекистонимизга расмий ташрифи вақтида очилган эди. Ушанда у Мустақил Республикамиз пойтахти Тошкентда Покистон Ислом Жумҳурияти элчихонасининг очилиши маросимида қатнашган [illegible] буюрган [illegible] билан [illegible] Ислом Каримовни [illegible] мамлакатга таклиф этган эди. Мана шу таклифга биноан шу кунларда Ўзбекистон [illegible] Покистон мамлакатига бориш учун ўз тадоригини кўрмоқда.

Ўтган мана шу қисқа муддат ичида Ўзбекистон ҳамда Покистон ишбилармонлари ўртасида алоқаларни йўлга қўйиш борасида дастлабки қадамлар қўйилди. [illegible] «Табани корпорейшн», «Метро гермент индастрис», [illegible] ҳамда «Абс» тўқимачилик гуруҳи қатнашмоқда. Биз [illegible] Абдул Карим Ражвони билан суҳбатда бўлдик.

— Мен бу ерга иккала мамлакат ўртасидаги [illegible] келдим, [illegible] Ҳозирги [illegible] Мен асосан импорт — экспорт соҳаси билан шуғулланаман. [illegible] Япония, Хитой ва бошқа мамлакатлар билан олди-сотти ишларини олиб боради. [illegible] албатта [illegible]

Ҳа, июнь учрашувидан кейин ўртада делегациялар айирбошлаш, ишбилармонларнинг [illegible] корхоналар, илмий текшириш институтлари [illegible] Ўзбекистон Фанлар академияси [illegible]

Ўзбекистон — Покистон мамлакатлари ўртасидаги алоқаларни кучайтиришда [illegible] «Ўзбекистон — Покистон» дўстлик жамияти [illegible] ҳам боғлиқдир.

Икки мамлакат ишбилармонларининг, тижоратчиларининг, илм-фан мутахассисларининг, сайёҳларнинг, умуман оддий кишиларнинг бир-бирларига тез-тез бориб туришларини [illegible] Тошкент — Исломобод [illegible] хизмат кўрсатиб келмоқда.

14 август куни Покистон халқи ўз миллий байрамини нишонлайди. Улар 1947 йилнинг август ойида мустақилликка эришган эдилар. [illegible] Ҳозирги кунга келиб мамлакатда [illegible] жараёни кетмоқда.

Мамлакат иқтисодида хусусий мулкчилик ва якка [illegible] кимё, нефтни қайта ишлаш ва кемасозлик [illegible]

Покистон асосан четга пахта, ип газлама, шоли, чарм ва чарм-атторлик, балиқ ва балиқ маҳсулотлари, кийим-кечак, гилам, нефть маҳсулотлари ҳамда жарроҳлик анжомлари чиқаради. Четдан эса [illegible] ўғитлар, дастгоҳлар, машина ва шу каби маҳсулотларни олади. Япония, Америка Қўшма Штатлари, Саудия Арабистони, Буюк Британия ва Бирлашган Араб Амирликлари каби мамлакатлар билан савдо-сотиқ қилади. У ерда қатор соҳалар ривожланган бўлиб, [illegible]

Хулоса қилиб айтганда, Ўзбекистон — Покистон ҳамкорлигига [illegible] албатта [illegible] келади. Бунга ишончимиз комил.

Ғофир ЖАМОЛОВ.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ДАВЛАТ БОЖХОНА ҚЎМИТАСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига, «Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг асослари тўғрисида»ги қонунга, МДҲ давлатларининг бож сиёсати принциплари тўғрисида 1992 йил 13 мартдаги битимга мувофиқ ҳамда ягона давлат бож сиёсатини ўтказиш, республиканинг иқтисодий манфаатлари ҳимоя қилинишини таъминлаш, наркотик моддалар, қурол-яроғ, ўқ-дори, портловчи моддалар контрабандасига қарши кураш самарадорлигини ошириш, шунингдек тақиқланган буюмларнинг қонунга хилоф равишда олиб келиниши ҳамда моддий ва маданий бойликлар олиб чиқиб кетилишининг олдини олиш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси божхона қўмитаси билан Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазирлиги ҳузуридаги товар-моддий бойликлар олиб чиқиб кетилиши устидан назорат қилувчи давлат инспекциясининг бош бошқармаси негизида Ўзбекистон Республикасининг давлат божхона қўмитаси ташкил этилиб, у бевосита Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасига бўйсундирилсин.

2. Қорақалпоғистон республикасида, вилоятларда ва Тошкент шаҳрида давлат божхона қўмитасининг бошқармалари ташкил этилсин ва улар бевосита Ўзбекистон Республикасининг давлат божхона қўмитасига бўйсундирилсин.

3. Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон Республикасининг давлат божхона қўмитаси ва унинг жойлардаги бўлинмалари ўзларининг амалий фаолиятида халқаро ҳуқуқ меъёрларига, Ўзбекистон Республикасининг бошқа давлатлар билан тузган битимларига, Ўзбекистон Республикаси қонунларига, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонларига, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг қарорларига амал қиладилар.

4. Ўзбекистон Республикаси давлат божхона қўмитасининг асосий вазифалари қуйидагилардан иборат эканлиги белгилаб қўйилсин:

Берилган ҳуқуқлар доирасида республиканинг иқтисодий хавфсизлигини пухта таъминлаш, бошқа давлатлар билан савдо ва валюта-молия муносабатларининг божга оид ишларини тартибга солиш тизимини такомиллаштириш, Ўзбекистон Республикасининг ташқи иқтисодий алоқаларини ривожлантиришга кўмаклашиш;

Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар маҳкамаси белгилайдиган тартиб ва миқдорда бож йиғимлари, пошлиналар, солиқлар ва бошқа тўловларни республика бюджетига ўз вақтида ўтказиш;

божхона ишлари масалалари бўйича республиканинг халқаро хамкорликда қатнашувини таъминлаш, божхона хизмати тармоқларини ривожлантириш ва унинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, Ўзбекистон Республикасининг божхона статистикасини шакллантириш ва юритиш;

республиканинг ички бозорини муҳофаза қилиш, хомашё, материаллар, маҳсулот, қимматбаҳо буюмлар ва товарлар, шунингдек маданий ва тарихий мерос буюмлари, маънавий мулк объектлари ғайриқонуний равишда олиб чиқиб кетилишига йўл қўймаслик; контрабандага ва божхона қоидалари бузилишига қарши кураш, наркотик моддалар, руҳиятга салбий таъсир қилувчи ва портловчи моддалар, қурол-яроғ қонунга хилоф равишда муомалада бўлишига чек қўйиш.

Ўзбекистон Республикасининг божхонага оид қонунида белгиланадиган бошқа вазифалар.

5. Ўзбекистон Республикасининг давлат божхона қўмитаси қуйидаги ҳуқуқларга эга:

— Ўзбекистон Республикасининг қонунларига мувофиқ товар-моддий бойликларни олиб келиш ҳамда уларни олиб чиқиб кетишга доир божхона қоидаларини ҳар қандай бузиш ҳолларига чек қўйиш, контрабанда буюмларини ва бошқа моддий бойликларни мусодара қилиш;

— республика Молия вазирлиги билан биргаликда савдога дахлдор бўлмаган муомалада Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан олиб чиқиб кетиладиган ва унга олиб келинадиган буюмларга бож пошлиналари миқдорларига ўзгартишлар киритиш;

— Молия вазирлиги ва Марказий банк билан биргаликда Ўзбекистон Республикасидан олиб чиқиб кетиладиган валютанинг чекланган меъёрини кўриб чиқиш;

— Ўзбекистон Республикасининг божхона ҳудудига буюмларни олиб келиш ҳамда шу ҳудудга вақтинча олиб келинган буюмларни олиб чиқиб кетиш юзасидан белгиланган муддатни узайтириш;

— Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган (мулкчилик шаклидан ва қайси идорага қарашли бўлишидан қатъий назар) вазирликлардан, идоралардан, ташкилотлардан, маҳаллий ҳокимият органларидан, ташқи иқтисодий алоқаларнинг қатнашчиларидан ташқи иқтисодий фаолиятни бож-тариф нуқтаи назаридан тартибга солиш вазифаларини ҳал қилиш, юклар ва мол-мулкни бир жойдан иккинчи жойга олиб боришда қонунийликни белгилаш, шунингдек тегишли бож тўловлари ва йиғимларини республика бюджетига тўлаш учун бухгалтерия маълумотлари, ҳисоботлар, маълумотномалар ҳамда бошқа материалларни олиш;

— республика ҳудудида рўйхатга олинган ташқи иқтисодий алоқаларнинг қатнашчиларини улар Ўзбекистон Республикасининг божга оид қонунларига қандай риоя этаётганликларини текшириб туриш;

— божхона иши масалалари бўйича МДҲ мамлакатлари ҳамда ажнабий давлатларнинг божхона хизматлари билан ҳамкорлик қилиш, республика ҳукуматининг топшириғига биноан божга оид битимлар ва шартномаларни имзолаш.

6. Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон Республикаси давлат божхона қўмитасининг амалдаги қонунларга мувофиқ қабул қилган қарорларини барча корхоналар, ташкилотлар, муассасалар, мансабдор шахслар ва фуқаролар бажаришга мажбурдирлар.

7. Ўзбекистон Республикаси давлат божхона қўмитасининг ходимлари ўқ отиш қуролини, махсус воситалар ҳамда якка ҳимоя воситаларини сақлаш ва олиб юриш ҳуқуқига ва зарур ҳолларда ички ишлар органларининг ходимлари учун белгиланган қоидаларга мувофиқ уларни қўллаш ҳуқуқига эгадирлар.

Ўзбекистон Республикаси давлат божхона қўмитаси тизимининг ходимлари учун махсус кийим-бош жорий этилсин.

8. Ўзбекистон Республикаси ички ишлар органлари ходимлари учун белгиланган барча ҳуқуқлар ва имтиёзлар, хизматни ўташ, жумладан, махсус ва шахсий унвонлар бериш, мансаб маошларига ва кўп йиллик хизматига устама ҳақ тўлаш тартиби ва шартлари давлат божхона қўмитасининг ходимларига татбиқ этилади.

9. Божхона қўмитасининг ҳамда товар-моддий бойликлар олиб чиқиб кетилиши устидан назорат қилувчи давлат инспекцияси бош бошқармасининг ва уларга қарашли ҳудудий органларнинг балансида бўлган бинолар, иншоотлар, техника, қуроллар, автотранспорт, алоқа воситалари ва бошқа мол-мулк Ўзбекистон Республикаси давлат божхона қўмитасининг тасарруфига бепул топширилсин.

10. Моддий-техника базасини ривожлантириш, ижтимоий дастурларни таъминлаш ва божхона хизматларининг ходимларига моддий ёрдам бериш учун Ўзбекистон Республикаси давлат божхона қўмитасининг махсус жамғармаси ташкил этилсин.

Белгилаб қўйилсинки, ушбу жамғарма асосли ва қонуний равишда мусодара қилинган товар-моддий бойликлар тўла сотилиб, бюджетга тегишли тўловлар ўтказилган тақдирда шулардан тушган маблағнинг 20 фоизи, шунингдек савдога дахлдор бўлмаган муомалада бож йиғимлари, пошлиналар тарзида, контрабанда буюмларини сотишда хизмат кўрсатишдан олинадиган режадан ташқари даромадлар ҳисобига ташкил қилинади.

11. Ўзбекистон Республикасининг божга оид қонуни қабул қилингунга қадар «Ўзбекистон Республикасида ташқи иқтисодий фаолиятни рағбатлантириш, чет эл инвестицияларини жалб этиш ва ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1992 йил 24 июндаги фармонига, шунингдек, СССР божхона кодексининг ва «Бож тарифи тўғрисида» СССР қонунининг ушбу фармонга ва Ўзбекистон Республикаси қонунларига зид бўлмаган қоидаларига амал қилинсин.

12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси божхона қўмитасини ташкил этиш тўғрисида» 1991 йил 25 октябрда чиқарган фармони ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

13. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси 15 кун муддат ичида Ўзбекистон Республикаси давлат божхона қўмитасининг фаолиятини ташкил этиш юзасидан қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 10 август.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

УРТОҚ У. АБДУҒАНИЕВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ БОЖХОНА ҚЎМИТАСИНИНГ РАИСИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Уртоқ Урайимжон Абдуғаниев Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитасининг раиси этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 12 август.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

УРТОҚ Э. Р. РУСТАМОВНИ «ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ» БОШЛИҒИ — ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Уртоқ Эргаш Раҳимович Рустамов «Главташкенстрой» бошлиғи — Ўзбекистон Республикаси вазири этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри
1992 йил 12 август

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

⊙ 12 августда Тошкентда Покистон Ислом Жумҳурияти мустақиллигининг 45 йиллигига бағишланиб шаҳар жамоатчилигининг йиғилиши бўлди. Унда сўзга чиққан кишилар Ўзбекистон мустақилликка эришгандан сўнг жаҳон ҳамжамиятининг тенг ҳуқуқли аъзосига айланиб, бошқа хорижий мамлакатлар қатори чегаралари яқин бўлган Покистон билан яхши қўшничилик алоқаларини янада мустаҳкамлаб ҳамда ривожлантириб бораётганлигини зўр қониқиш билан таъкидладилар.

⊙ Наманган ишбилармонларига хизмат кўрсатадиган яна битта тижорат банки очилди. Бир қанча йирик саноат корхоналари, жамоа хўжаликлари, хусусий сармоядорларни бирлаштирган «Наманган» акционерлик жамияти янги банкнинг муассисларидан бири бўлди.

⊙ Тошкентдаги балоғатга етмаганлар учун мўлжалланган қабул қилиш ва тақсимлаш уйининг тарбияланувчилари ҳар хил бичим ва рангдаги чиройли спорт футболкалари кийишди. «Ўзбекистон» акционерлик жамиятининг «Барс» савдо уйи кўпдан бери ўз васийлигида бўлган болаларга ана шундай совға туҳфа этди. Бунинг учун чет элдан 15 минг сўмликдан кўпроқ болалар спорт кийимлари сотиб олинди.

⊙ Андижон механика заводи дарвозаси олди одамлар билан гавжум бўла бошлади. Гап шундаки, корхонага кираверадиган жойда «Иқбол» деб аталувчи янги фирмали дўкон харидорларга ўз эшикларини очди. Йирик саноат корхонасининг бу янги савдо нуқтаси мунтазам равишда ишлаб турадиган савдо ярмаркасини эслатади. Пештахталардан корхона жамоаси ишлаб чиқараётган халқ истеъмол буюмлари, шунингдек телевизорлар, магнитофонлар, камёб трикотаж ва тикувчилик буюмлари ўрин олган. Маҳсулотларни корхона ўз ишчилари учун мол айрибошлаш йўли билан бу ерга келтирган.

⊙ Илгари хабар бериб ўтганимиздек, Шаҳрисабзда буюк Соҳибқирон Амир Темур хотирасига бағишланган халқаро турнир ўзига хос спорт байрамига айланди. Унда Қозоғистон ва Урта Осиё Республикалари ҳамда Кавказ ортидан келган полвонлар «Ҳисор» уйингоҳида уч кун давомида ўзаро беллашдилар. Халқаро мусобақанинг мутлақ ғолибига Ўзбекистон Республикаси Президентининг совринини бериш кўзда тутилган эди. Шаҳрисабзлик полвон Абдуқодир Пирматов ана шу соврин эгаси бўлди.

⊙ Ўзбекистон волейбол федерацияси Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари орасида биринчи бўлиб Халқаро федерацияга аъзо этиб қабул қилинди.

ҲАМДУСТЛИКДА

⊙ Душанбеда ўз ишини бошлаган Тожикистон Олий Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси мутлақ кўпчилик овоз билан Акбаршо Искандаровни парламент раиси этиб сайлади. У 49 ёшда, илгари Тоғли Бадахшон вилояти ижроия комитетига етакчилик қилган, Тожикистон Олий Кенгаши раиси вазифасини вақтинча бажарган эди.

⊙ Ўрта Осиё Республикалари ва Қозоғистон сув хўжалиги вазирлари Қирғизистоннинг пойтахти Бишкек шаҳридаги кенгашга тўпланишди. Сув туфайли чиқиши мумкин бўлган можароларнинг олдини олиш ва шу давлатларда сувдан фойдаланиш схемасини ишлаб чиқиш кенгашнинг бош мавзусидир.

⊙ Россия Президентининг Фармони билан узоқ вақт «Мир» орбитал станциясида космик парвозни амалга оширганлиги ва унда жасорат ҳамда қаҳрамонлик кўрсатганлиги учун космонавт-учувчи Александр Калерига Россия Федерацияси Қаҳрамони унвони берилди. Унга «Олтин Юлдуз» медали ҳам топширилади. Космонавт-учувчи Александр Викторенко ва Франция Республикасининг фуқароси, тадқиқотчи-космонавт Мишель Тонини ва Франция Республикасининг фуқароси Жан-Пьер Энэре Халқлар дўстлиги ордени билан мукофотланди.

ХОРИЖДА

⊙ Қобулдаги қонли воқеалар ҳам Покистонга ташриф буюрган Афғонистон раҳбари Б. Раббонининг сафарига тўсиқ бўла олмади. Маълум бўлишича, Муҳаммад Навоз Шариф Б. Раббонига Исломободга келаётган Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов билан бўладиган музокараларда иштирок этишни таклиф қилди. Пировардида Исломободда уч томонлама Покистон — Ўзбекистон — Афғонистон музокаралари бўлиши кутилмоқда.

⊙ Американинг Бостон шаҳридаги 62 қаватли осмонўпар биносида кучли ёнғин чиқди. 3 мингдан ортиқ киши у ердан кўчирилган, камида 76 киши турли даражада куйган.

САМАРАЛИ УСУЛ

ТУРЛИ хасталикларни жуда тез ва аниқ аниқлаб беришга мослаштирилган турли тиббий асбоб-ускуналар яратилмоқда. Ультратовуш йўли билан мураккаб касалликларни аниқлаш ҳам яхши самара бермоқда.

Шундай ультратовушли диагностик аппарат яқинда Тошкент шаҳар онкология диспансерига ўрнатилди. Эндиликда бу мураккаб қурилма шифокорларнинг энг яқин ва ишончли қуролига айланиб қолди.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, бу хил мослама ҳомийлик йўли билан сотиб олинди. Россия — Канада «Интеркросс» фирмаси қурилма учун катта миқдорда маблағ сарфлади.

Саодат ОДИЛОВА.

ҲАЁТИЙ МАСАЛАЛАР МУҲОКАМАСИ

БЕКТЕМИР район ҳокимлигининг катта залида йигирма биринчи чақириқ халқ депутатлари район Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси бўлиб ўтди. Сессия ишида бугунги кун билан боғлиқ бўлган бир неча ҳаётий муҳим масалалар муҳокама қилинди.

Биринчи масала юзасидан, яъни Бектемир районининг 1992 йил бюджетининг асосий йўналишлари тўғрисида район молия бўлими мудири Йўлдош Ғофуров маъруза қилди. Район Кенгаши депутатларининг ваколатларини тан олиш ва уларнинг ваколатларини муддатидан олдин тўхтатиш тўғрисида эса мандат комиссиясининг раиси Валентин Шегай ахборот берди.

Кейинги сўз навбати район ҳокими муовини Хайриниса Мирзажоновага берилди. У 1990 йилнинг 12 мартида бўлиб ўтган Бектемир район Кенгашининг биринчи сессиясида қабул қилинган 1/9-сонли «Социалистик қонунчилик ва жамоатчилик тартибини сақлашга доир доимий комиссия таркибини сайлаш тўғрисида»ги ва ўша сессияда қабул қилинган 1/13-сонли «Халқ таълими, маданият, спорт ва ёшлар билан ишлаш бўйича доимий комиссия таркибини сайлаш тўғрисида»ги қарорларга киритилган ўзгартишлар юзасидан сессия қатнашчиларини хабардор қилди.

Сессияда район ҳокими Геннадий Соболев район ижроия аппаратининг 1992 йилнинг иккинчи ярмида амалга оширадиган режалари тўғрисида ахборот берди. Шунингдек маърузачилар депутатлардан тушган ҳар хил саволларга ҳам жавоб бердилар.

Мажид РАИМОВ.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ДАМ ОЛИШ КУНИНИ 29 АВГУСТ ШАНБАДАН 1992 ЙИЛ 31 АВГУСТ ДУШАНБА КУНИГА КЎЧИРИШ ҲАҚИДА

Вазирлар маҳкамаси қарор қилади:

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик кунининг бир йиллиги байрам қилиниши муносабати билан меҳнат жамоаларининг истакларига пешвоз чиқиб, дам олиш куни 29 август шанбадан 1992 йил 31 август душанба кунига кўчирилсин.

Вазирлар маҳкамасининг раиси
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 11 август.

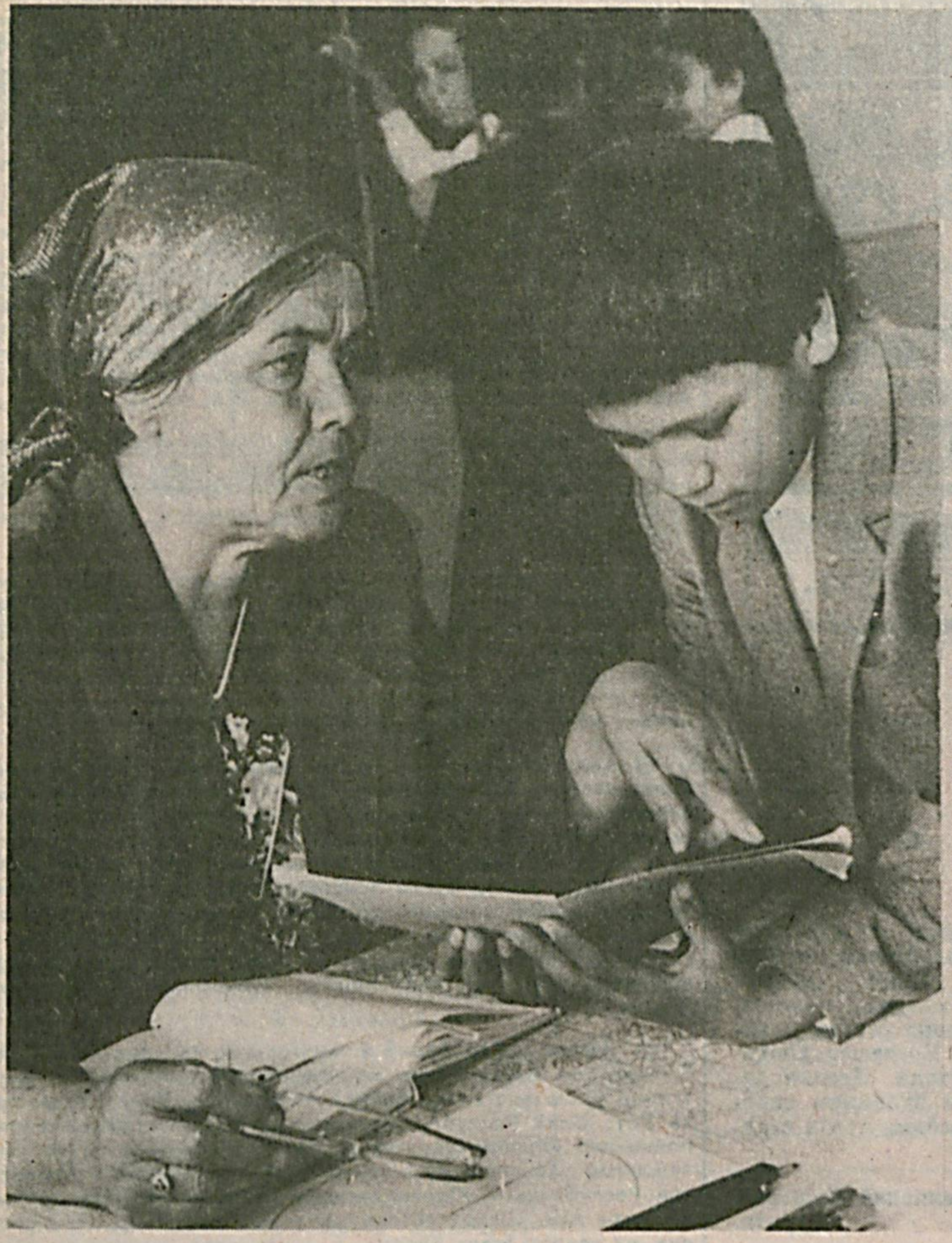

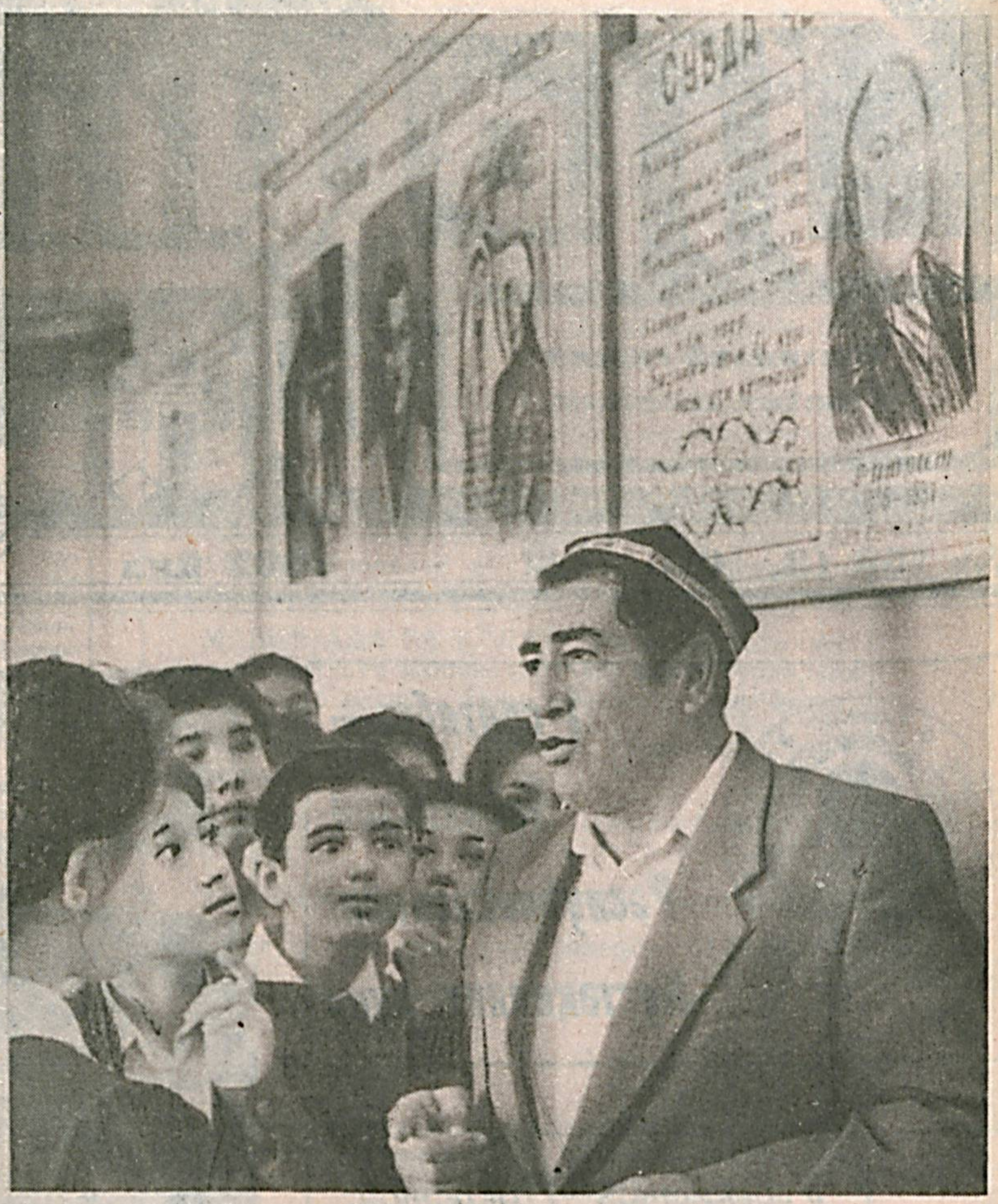

1 сентябрь—Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик куни

«Тошкент ва тошкентликлар» танловига

Болаларга ҳарф ўргатиш, уларнинг кўзига зиё бахш этиш оламдаги энг савоб иш саналади. Шу сабаб устозлар ҳақида гап кетганда кексаю ёш икки қўлини кўксига қўйиб таъзим бажо этадилар. Муаллимлик машаққати игна билан қудуқ кавлашга тенгдир. Айниқса истиқлолга эришган юртимиз учун ҳар томонлама тўкис инсонларни тарбиялаш муаллимлар зиммасидаги энг масъулиятли юмушдир.

Равиль Альбеков суратлари.

⊙ Танлов бош ҳомийси — «Узинвестстрой» қўшма корхонаси.

* *Пойтахт жамоли*

«ЁШЛИК»ДАГИ МУХТОР ҲОКИМЛИК

ёхуд Талабалар шаҳарчасининг бугунги ва эртанги қиёфаси

⊙ Сўнгги вақтларда Республикамиз ижтимоий-сиёсий ҳаётида кўплаб ижобий ўзгаришлар содир бўлаётганининг гувоҳи бўлмоқдамиз. Улардан бири бу — Талабалар шаҳарчасида ягона ҳокимликнинг жорий қилинишидир. Бу пойтахт ҳаётида ўзига хос янгиликдир. Шу муносабат билан биз «Ёшлик» Талабалар шаҳарчаси ҳокими Шамил БОЛАБЕКОВ билан мулоқотда бўлдик.

⊙

— Шамил Тўйчиевич, шаҳарчада ягона ҳокимликни жорий қилишдан асосий мақсад нима?

— Ўзингизга маълум, Талабалар шаҳарчаси пойтахтимиздаги ҳаётнинг энг қайнаган нуқталаридан биридир. Бу ерда асосан ёшлар, аниқроғи талабалар истиқомат қилишади. Ёшларнинг эндигина ривожланиш йўлида қадам ташлаётган, мустақил давлатимизнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида катта ўрин тутиши эса ҳаммамизга маълум. Мустақил республикамизнинг эртанги порлоқ келажаги ҳам бевосита шулар билан боғлиқдир. Шундай экан, уларнинг аъло ўқиб билим олишларига, яхши яшашларига, кўнгилли дам олишларига ва умуман ёшларни қийнаётган муаммоларга барҳам беришга кимлардир масъул бўлиши керак. Бизнинг ҳокимлигимиз худди шундай орган ҳисобланади. Шу муносабат билан жорий йилнинг феврать ойида Талабалар шаҳарчасида ҳокимлик тузиш тўғрисида Вазирлар Маҳкамаси қарор қабул қилди. Ва бу нарса амалга оширилди. Бизнинг ҳокимлигимиз Собир Раҳимов ҳокимлигига мухтор ҳокимлик ҳисобланади. Ўзимиз қарор қабул қилишга ва бошқа ишларни мустақил амалга оширишга ҳақлимиз.

Энди бизнинг асосий вазифамизга келсак, юқорида айтганимдек аввало талабаларнинг ўқишга, билим олишга бўлган интилишларини кучайтириш, уларни ҳар томонлама ҳимоя қилиш, уларга янада яқинлашиш ва умуман, олий ўқув юртларида таълим олаётган ёшларнинг ҳақиқий зиёли шахслар бўлиб камол топишига кўмаклашишимиз керак. Шу ўринда бир нарсага тўхталиб ўтмоқчи эдим. Кўпчилик бирор институтни тугатган бўлса тамом, ўзини зиёли деб билади. Ваҳоланки, ҳақиқий зиёли киши ҳар томонлама шаклланган бўлиши керак. Масалан мана оддийгина бир мисол: талабаларнинг асосий қисми қишлоқлардан келган бўлади. Уларнинг кўпчилиги театрга бирор марта ҳам бормаган. Шаҳарга келиб ҳам қайсидир театрда фақатгина бирорта комедия бўлса бориб кўришган бўлади, холос. Бўлмаса шу ҳам йўқ. Аммо шаҳримиз театрларида жаҳон адабиётининг энг яхши дурдоналаридан томошалар қўйилади. Ана шуларни томоша қилиб ҳам ўша халқларнинг ҳаёти ва маданияти билан яқиндан танишиш мумкин. Агарда талабалардан: «Нимага Навоий театрига бормайсизлар» деб сўраб қолсангиз, «Бизга балет нимага керак» деб жавоб беришади. Аслида эса улар бу театрга деярли бирор марта ҳам бормаган бўлишади. Бундай олганда Навоий театри биносининг ўзи бир дунё санъат-ку. У ерга бир кирган одамнинг ўзи қанчалик бой таассурот билан чиқади.

Бундан ташқари кўпчилик талабалар турли музейларнинг қаерда жойлашганлигини, шунингдек, халқ хўжалиги кўргазмаларининг қаерларда ўтказилишини ҳам яхши билишмайди. Жаҳон халқларининг тилини, маданиятини ўрганишга бўлган қизиқишлари ҳам анча паст. Тил билиш эса ҳамиша ва ҳар ерда керак. Кўп тилни биладиган кишилар айниқса, бугунги мустақил, тараққиёт сари бораётган бизнинг республикамиз учун жуда ҳам кераклидир. Бунинг учун эса энг аввало мактабларда ва олий ўқув юртларида чет тилларини ўқитиш системасини яхши йўлга қўйиш зарур. Масалан, Миср Республикасининг Қоҳира университетида дарсларнинг 60 фоизи инглиз тилида ўтилар экан.

Хуллас бошқа халқларнинг маданиятини ҳурмат қилмайдиган инсон ўзиникининг ҳам қадрига етмайди. Ундай одамни зиёли ҳам деб бўлмайди. Агарда олий маълумот олганларнинг барчаси ҳам «мен зиёлиман» дея даъво қилса бу мутлақо нотўғри. Чунки оддий ишчилар орасида ҳам ўта маданиятли, ҳар томонлама шаклланган одамлар жуда кўп.

— Ҳозирги кунда шаҳарчангизда қанча талаба бор ва уларни озиқ-овқат билан таъминлаш масаласи қандай ҳал қилинаяпти?

— Умуман олганда «Ёшлик» талабалар шаҳарчасида ҳаммаси бўлиб 40 га яқин ётоқхона жойлашган. Уларда 18—20 минг атрофида талаба истиқомат қилади. Агарда сентябрь ойида ўз вилоятларида ўқишни давом эттириш учун йўл олган талабалар ҳам қайтиб келишса, шаҳарчадаги талабалар сони 30 минг атрофида бўлади. Буларнинг ҳаммаси озиқ-овқат карточкалари билан тўлиқ таъминланади. Бу карточкаларда улар учун зарур бўлган ҳамма нарсалар мавжуд. Шу ўринда бир нарсани алоҳида таъкидламоқчи эдим. Ана шу карточкаларда кўрсатилган айрим озиқ-овқат маҳсулотлари ётоқхона шароитида унчалик тўғри келмайди. Шу сабабли талабалар уларни яхши харид қилишмайди. Вазирлигимиз ҳам буни ҳисобга олиб, ана шундай харид қилинмайдиган маҳсулотларнинг ўрнига баъзи бир озиқ-овқатларни икки баробарга ошириб беришга қарор қилди. Масалан, ёғ, гуруч ва шакарни оз миқдорда бўлса-да кўпайтирамиз.

Айни пайтда талабаларнинг жуда кўпчилиги ёзги таътилга чиқиб кетишган. Ҳозир шаҳарчамизда 800 атрофида амалий машғулотларини ўтаётган талабаларгина қолишган. Шаҳарчадаги мавжуд ошхона, чойхона, қаҳвахона ва буфетлар ҳар доимгидек ишлаб турибди. Нон дўконларидан ҳар хил нон ва нон маҳсулотлари узилмайди. Бу ерга ҳоким қилиб тайинланганимга икки ой бўлаётган бўлса энг биринчи қилган ишим ҳам шу ердаги дўконларда нонни купонларсиз сотишга эришиш бўлди.

— Мана, янги ўқув йилининг бошланишига ҳам оз вақт қоляпти. Ҳадемай шаҳарчада яна ҳаёт қайнай бошлайди. Талабаларнинг келишига ётоқхоналар тайёрми? Айни пайтда кириш имтиҳонларини топшираётган абитуриентлар учун қандай шароит яратилган?

— Тўғри, янги ўқув йилининг бошланишига ҳам кам вақт қоляпти. Ётоқхоналарни тайёрлаш эса ҳар доимо диққат марказимизда турибди. Ҳозир мавжуд 40 га яқин ётоқхонанинг деярли ҳаммасида таъмирлаш ишлари олиб борилаяпти. Иккитасида жорий таъмирлаш, қолганларида эса енгил таъмирлаш ишлари кетаяпти. Таъмирлашнинг енгил тури янги ўқув йилигача сўзсиз тугатилади. Жорий таъмирланаётганлари эса бироз чўзилиши мумкин.

Энди кириш имтиҳонларини топшираётган абитуриентлар масаласига келсак, уларнинг сони ҳар йилгига қараганда анча оз. Бунинг ўз сабаблари бор. Аввало иқтисодий қийинчилик бўлса, иккинчидан республикамиз вилоятларида янги олий ўқув юртларининг кўплаб очилаётганлигидир. Айни пайтда республикамиз бўйича 49 та олий ўқув юрти фаолият кўрсатаяпти.

Бу йил бизга келган абитуриентлар учун Тошкент Давлат техника университети ва Тошкент Давлат университети биттадан ётоқхона ажратишган. Шу сабабли улар бу борада умуман қийналишгани йўқ. Ётоқхона учун эса бир ойга бор-йўғи 15—20 сўм миқдорида ҳақ тўлашади.

— Шамил Тўйчиевич, шу йилнинг январь ойида Талабалар шаҳарчасида содир бўлган мудҳиш воқеа мустақил давлатимизнинг шаънига доғ бўлиб тушгани маълум. Унинг содир бўлмаслиги ҳам мумкинмиди?

— Тўғрисини айтсам, ушбу кўнгилсиз воқеа содир бўлган кунлари мен бу ерда йўқ эдим. Аммо қаерда бўлишимиздан қатъий назар бу воқеанинг моҳиятини билишимиз шарт, деб ўйлайман. Шу муносабат билан ўнлаб, юзлаб талабалар билан учрашиб, уларнинг билдирган фикр-мулоҳазаларини таҳлил қилдим. Маълум бўлишича, жанжалнинг келиб чиқишида бир-бирига боғлиқ ва боғлиқ бўлмаган сабаблар бор экан.

Биринчидан, фақат нон учун бундай жанжал чиқиб кетмас эди. Жанжалда нопок кимсаларнинг қўли борлиги аниқ билиниб турибди. Чунки талабаларнинг айтишларича: оломон орасида уларнинг ўзларига ҳам мутлақо нотаниш бўлган бегона одамлар юрган. Шунга асосланиб фақат талабаларга қолганда бундай воқеа содир бўлмас эди, дейиш мумкин. Бундай дейишимга сабаб, мана, ўтган ярим йил мобайнида нархнаво бир неча баробар босқичмабосқич кўтарилди. Аммо ҳеч қандай кўнгилсиз воқеа содир бўлгани йўқ.

Иккинчидан, Талабалар шаҳарчасида таълим-тарбия ишлари ниҳоятда бўш қўйиб юборилган. Ўқитувчилар талабалар билан зарур даражада яқин алоқада бўлмаганлар. Талабалар ўз ҳолига мутлақо ташлаб қўйилган. Бундан ҳам албатта ижобий натижа кутиб бўлмайди.

Учинчи бир сабаби — озиқ-овқат талони, купон ва оширилган степендиялар ҳам талабаларга ўз вақтида берилмаган. Ваҳоланки, бу нарсалар йил бошидаёқ берилиши лозим ва зарур эди. Бундан фойдаланган айрим шахслар шу баҳона жанжал чиқаришга муваффақ бўлганлар. Хуллас бу воқеа тўғрисида турли-туман фикрлар мавжуд. Албатта бир кун келиб унинг асосий сабаби аниқланади.

Ана шундай кўнгилсиз вазиятлар вужудга келмаслиги учун биз ҳам бор имкониятимизни ишга солиб, ҳаракат қилаяпмиз. Иш вақтимиз аниқ эмас. 10—14 соатлаб ҳам қолиб кетаверамиз. Бу борада ҳоким ўринбосари бўлиб ишлаётган Ёдгоржон Шодмоновнинг меҳнатини алоҳида таъкидламоқчи эдим. Кеча-кундуз тиним билмайди. Доимо талабалар орасида. Биз қисқа вақт ичида шаҳарчадаги ётоқхоналарда истиқомат қилаётган, аммо умуман бу ерга алоқаси бўлмаган, ҳеч жойда ўқимайдиган шахсларни ҳайдаб чиқардик. Аслида эса бу иш анча олдин амалга оширилиши керак эди.

— Шамил Тўйчиевич, «Ёшлик» Талабалар шаҳарчасининг темир панжаралар билан бўлиб-бўлиб ташланганлигини қандай тушуниш мумкин?

— Дарҳақиқат, бу темир панжаралар ҳар кимда ҳар хил хаёллар туғдираяпти. Аслида эса ундай эмас. Ҳар бир хонадоннинг ўз ҳовлиси бўлганидек бу ердаги ҳудуд ҳам ҳар бир институт ва университетга алоҳида-алоҳида ҳовли қилиб бўлиб берилди. Бу ҳовлилар учун умумий 1 та дарвоза бўлади ва бу дарвозага назорат пункти ўрнатилади. Назорат пункти биносида маълумот берадиган бюро ташкил қилинади. Бу ерда ҳамма шароитлар мавжуд бўлади. Жумладан, ҳар бир ётоқхона билан телефон алоқалари ўрнатилади. Бу пунктда милиция эмас, балки навбатчи-қоровуллар туришади. Кечқурун соат 11 дан кейин ичкарига ҳеч ким киритилмайди, шунингдек машиналарнинг ҳаракатига ҳам йўл қўйилмайди. Ҳар бир ҳовлининг ўз эгалари бўлади. Хуллас бу иш жавобгар шахслар учун масъулиятни янада ошириш мақсадида қилинди. Энди ҳар бири ўз «ҳовлиси» учун қайғуради. Бу бизнинг ишлашимизга ҳам жуда қулай. Биз ҳар бир ҳовлини назорат қилиб турамиз.

Шу ўринда бир нарсага алоҳида тўхталиб ўтмоқчи эдим, у ҳам бўлса шаҳарчага келган матбуот ходимларининг бир нарсанинг тагига етиб-етмай, биз билан ҳисоблашмай туриб, ҳар нимани ёзиб ташлаётганликларидир. Марҳамат, ким келса ҳам аввало ҳокимликка учрашсин. Биз хоҳлаган жойига бирга боришимиз мумкин. Ёзмоқчи бўлган мақоласининг моҳиятини аввало ўзи тушунсин. Шундагина ўқувчи ҳам тўғри қабул қилади.

— Сизга охирги, анъанавий савол: ҳокимликнинг кейинги режалари тўғрисида ҳам озгина тўхталиб ўтсангиз.

— Асосий режаларимиздан бири шаҳарча ичидан ўтган, автомобиль қатнайдиган катта кўчани умуман ёпиш. Агар бу ишни амалга оширсак, кўча худди шаҳар марказидаги К. Маркс кўчасидагидек бўлади. Ундан ҳеч қандай техника юрмайди. Балки талабалар учун ҳамма шароитлар яратилган серфайз сайргоҳга айланади. Кейинги режамиз, университетнинг бўш ётган каттагина ери бор. Ана шу ерни «Ёшлик» истироҳат боғига айлантирамиз. Бу ишни албатта келгуси Наврўзгача амалга оширишга ҳаракат қиламиз ва Наврўз байрамини ҳам ушбу боғда нишонлаймиз. Бундан ташқари яна кўплаб спорт ва бошқа маданий тадбирларни амалга оширмоқчимиз. Спорт соҳасида «Ёшлик» Талабалар шаҳарчаси ҳокимиятининг ўз кубоги бўлади. Хуллас, амалга оширилиши лозим бўлган ишларимиз жуда кўп.

Суҳбатдош
Муҳиддин БОЗОРОВ.

* *Шаҳар хўжалиги мавзуида*

ОЗОДАЛИК ҲАММАГА КЕРАК

«ШАҲАР ободонлаштириш бош бошқармасида бир неча ташкилотлар бўлиб, улар ҳам шаҳар тозалиги ва озодалигига масъулдирлар. Булардан ташқари сув иншооти тресті, гидротехник иншоотлар ва кўкаламлаштириш ишлари бўйича мутасаддилар ҳам жавобгардирлар. Улар кесилган шох-шаббаларни вақти-вақти билан ташиб туришлари керак. Аммо шуниси қизиқки, кўпроқ уларнинг ташкилотлари ёнида ҳам қурилишдан чиқитга чиққан яроқсиз нарсалар, уй ичидан ташиб чиқилган ахлатлар уюми уюлиб ётади. Бўладиган гапни айтсак, улар ўз шахсий автомашиналарига эга бўлмай туриб, бу масалаларни ҳал қилолмайдилар.

— «Спецтранс»нинг бригадалари аъзолари фақатгина кварталларнинг ичини, атрофларини супуриб-сидириб юрадилар, холос, — дейди «Спецтранс» ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Фарҳод Юсупов. — Аммо уюлиб қолган чиқиндиларни эса... Сабаби маълум, ЖЭУдагилар «Спецтранс» билан шартнома тузишдан қочиб юрадилар. Ана шунинг оқибатида ҳаммаёққа ахлатлар уюлиб, ғашга тегиб, турли хил касалликларни келтириб чиқариб ётаверади.

Нега шундай бўлаяпти? Ҳа, баллий! Бозор иқтисодиёти муносабати билан нарх-наволар ошиб, ҳамма қатори уларда ҳам бир талай муаммолар юзага қалқиб чиқди. Масалан, ёнилғилар 70 мартага, ҳаракатдаги автотранспортларимизнинг аккумуляторларининг нархи 100 мартага кўтарилиб кетди. Бозор муносабатларига ўтишимиз туфайли корхона ва идораларга давлат дотацияларини ҳам тўхтатди. Аммо тарифлари эса қандай бўлса, шундайлигича қолиб кетди. Мана, ўзингиз айтинг-чи, аҳоли ҳали-ҳануз ахлатларни олиб кетишимиз учун ойига 30 тийиндан тўлайди. Майли, баҳслашиб ўтирмайлик, яхшиси икки рақамни келтира қолайлик: бу йилги аҳолига кўрсатилган хизматдан тушган маблағлар иккинчи ярим йилликда 6,4 миллионни ташкил этган бўлса, аммо камомадлар эса 75 миллион сўмга ўсаяпти. Ташкилотларга кўрсатилаётган хизматлар эса (шартнома асосида иш олиб бораётган ташкилотларимизни назарда тутаяпман) камомадларининг 30 фоизини ёпиб турибди, холос. Кўпгина ташкилотларнинг омадлари чопгандан-чопган, улар «Спецтранс» билан пуллари етмаса ҳам аввалроқ шартномалар тузиб олишган. Шуларнинг ўзини қарзлари ҳозирда 3 миллион сўмга етди.

Мана шунақа ташкилотлар «Спецтранс»нинг эркин ишлаши, ўз техник ва материал базасини яратишга йўл бермаяпти. Ҳозир шаҳардан олиб кетилаётган ахлатлар бир йилда 1,3—1,5 миллион тоннадан ортиқ. Бунинг учун ахлат ташийдиган машиналар 900 та бўлиши керак. Аммо уларда атиги 650 та бўлса, шундан 450—500 таси хизматга чиқаяпти. Қолганлари эса эҳтиёт қисмлари йўқлигидан саройларда яримта жон бўлиб турибди.

Июлдаги нарх-наволар кўтарилгани уларга яна бир зарба бўлиб тушди. «Спецтранс» қарзлари 90 миллион сўмга етди. Тарифни ўзгартирмай туриб, бу камомадларни қоплаш осон эмас. Бундан ташқари ўз навбатида микрорайонлар ва маҳаллаларда тартибли хизмат кўрсатишни яхшилаш талаб қилинади. «Спецтранс» бу муаммоларни унутиб қўйгани йўқ. Агар тариф ўзгариб аҳолидан олинадиган тўлов нархлари 7 сўму 10 тийингача кўтарилса, шундан сўнггина сарфланган харажатларини, камомадларини тўлдириш мумкин бўлади. Шунда ташкилот ва муассасаларга хизмат кўрсатиш ҳам мушкул бўлмай қолади. «Спецтранс» ҳозир ҳамма кучларни энг аввало аҳолидан чиқаётган чиқиндиларни йиғиб олишга қаратиши керак.

Чунки кўпгина ҳамшаҳарларимиз ахлатларнинг ўз вақтида олинмаётганидан нолишади. Агар улар янги белгиланажак тарифларга қатъий риоя қилиб, ўз вақтида тўлов пулларини тўлаб туришса, бу муаммолар ўз-ўзидан йўқолади.

Биринчи ярим йилликда шахсий секторларга 1,3 миллион сўм тушиши керак эди, бироқ ҳозиргача шу пул муаммолича қоляпти. Агар кимда ким «Спецтранс»га моддий ёрдам топиб берса, шу пулдан 10 фоизи унга берилади.

Шаҳар озодалиги ва тозалигини яхшилаш учун улар ҳам энг аввало янгича ишлаш услубига ўтишлари керак. Яъни бошқа хизмат турларидан ҳам фойдаланиб ишларининг самарадорлигини ошириш учун илғор технологияга эга бўлишлари жуда-жуда зарур.

Ҳозир ҳам қўл қовуштириб ўтиришгани йўқ, камомадларни тўлдириш учун кўпгина хайрли ишларни амалга оширмоқдалар. Масалан, Шайхонтоҳур районида бригадирлар ва ҳайдовчилар билан алоқа боғлаб туриш учун махсус мосламаларни ишга солишни режалаштираяптилар. Бу тадбир транспортдан унумли фойдаланишга кенг йўл очиб беради. Бошқа томондан эса ишларида сифат ҳам, унумдорлик ҳам бўлади.

Бундан ташқари янги технологиядан унумли фойдаланиб қаёққа қандай машина юборишни (кўп юк кўтарадиган, кам юк кўтарадиган) ва уларни қаерга юборишни аниқлаштирадиган системани ишга солишни мўлжаллаяптилар.

Масалан, «Роҳат» кўли ўрамида бешта пункт учун жой ажратилган. Бу ерда машиналарга техник хизмат кўрсатишдан ташқари ёнилғи олиш, ювиш, созлаш имкониятлари бўлади. Агар маблағ топилса, янги техникаларни ҳам жорий этиш мумкин бўлади. Масалан, шартнома асосидаги 4 та компьютердан унумли фойдаланилса, иш янаям ривожланади. Яъни ишни программалаштирилган асосга қурилади. Иккинчи томондан эса компьютерлар маршрутдаги машиналардан фойдаланишда жуда-жуда қўл келади. Ҳар бир автобаза «Спецтранс»нинг 50 маршрути бўйича ҳаракатлана олади. Хуллас, компьютерларда гап кўп: йўлланма қоғозларни тайёрлашда, расмийлаштиришда, материалларнинг ҳисоб-китобини юритишда, маошларни тақсимлашда, кадрлар масаласини ҳал қилишда катта ёрдам кўрсатади.

Бу тадбирлардан кўзланган мақсадлари ягона: шаҳримиз тозалиги ва озодалиги «Спецтранс»нинг диққат марказида туради. Яна шуни ҳам унутмаслик керакки, шаҳримизнинг кўркам, чиройли ва муҳташам бўлиши сиз ҳамшаҳарларга ҳам жуда-жуда боғлиқ.

Зоир. ТУРСУНОВ.

Одобнома

* Ҳаёт сабоқлари

ЮРАКЛАРИ ДАРЁ ЭДИ

ҚИЗАЛОҚЛИК вақтимда онамнинг айтган ҳар бир гапи, доно маслаҳату ўгитлари [illegible]

[illegible] қолсам, кўзларида ёш билан, севиниб кутиб олардилар. Онажоним юраклари дарё, оққўнгил ва меҳридарё инсон эдилар.

Дилором ИКРОМОВА.

* Ҳикмат—бир ҳовуч олтин

УМР МАЗМУНИ

● Инсон ақли — ҳаётнинг чироғи, меҳнати — бахтининг булоғи.

[illegible]

● Бардошли одам — бахтли одам.

● Сабр-қаноат — бахт-саодат рамзи.

[illegible]

● Ҳаёт, оила ва турмуш сув келса симириш, тош учраса кемириш демакдир.

● Оила жам — кўнгил хотиржам.

Абдуқаҳҳор ШУКУРОВ тўплаган.

«Мен ҳам онажонимдек меҳрибон бўламан...» Равиль Альбеков сурат-лавҳаси.

Болалар уйида сабоқ

ЮНУСОБОД [illegible] лар эди.

Эндиликда эса улар илк сабоқни болалар уйида оладиган бўлдилар. Бу ерда болаларга бошланғич синфданоқ лицей шаклида араб ва инглиз тилидан дарс берила бошлайди. Юқори [illegible] ўргатиш хоналари замонавий асбоб-ускуна ва ўқув қўлланмалари билан жиҳозланмоқда. Бу ерда таълим олган болалар ўрганган касблари бўйича гувоҳнома ҳам оладилар.

Саъдулла СУЛТОНОВ.

* Табиатни асрайлик

СЎНГГИ ЧОРА

СЎНГГИ пайтларда табиатда рўй бераётган кескин экологик вазият кишиларни сергакликка чақирмоқда. Инсоният томонидан шу пайтгача йўл қўйилган экологик хатолар жиддий муаммо эканлигини кеч бўлса-да эндигина англаяпмиз. Узоққа бормайликда яқин ўтмишимизга назар соладиган бўлсак, она табиатга нисбатан баъзи бир кимсаларнинг шафқатсизларча тутган сиёсати, лоқайдларча узоқни кўра билмаслиги оқибатида инсонлар соғлиғига жиддий зарар етди. Айниқса, бизнинг халқимиз орасида юрак, ошқозон, жигар, буйрак ҳасталиклари билан оғриган кишилар сони кескин кўпайиб кетди. Болалар ўлими даҳшатли кўрсаткичга етди. Бу албатта, атроф-муҳитнинг ифлосланиши, экологик мувозанат бузилишининг салбий оқибатидир. Яқинда бу борадаги аҳволни билиш мақсадида шаҳримиз районларида жойлашган баъзи бир корхоналарда бўлиб, атроф-муҳитга нисбатан лоқайдларча муносабатларнинг давом этаётганлигининг яна бир гувоҳи бўлдик. Айниқса, А. Икромов районининг Х. Турсунқулов кўчасида жойлашган 2-автобаза ходимлари бу борада «юқори кўрсаткичлар»га эришаётган экан. Автобазага кириб улгурολмасимизданоқ автомашиналарнинг ҳар хил эҳтиёт қисмлари ва занг босган темир-терсакларнинг бетартиб оёқ остида сочилиб ётганига дуч келдик. Бу ҳам етмагандек, автобаза ҳудудидаги чиқит сақлаш ҳандақининг атрофи ҳам турли хил чиқинди оқава сувларга тўлиб кетган. Автомашиналар ҳам тўғридан-тўғри шу ҳандақ атрофида ювиларкан. Биз гувоҳи бўлган манзаранинг ўзидан ҳам бу ерда яқин орада дизенфекция ўтказилмаганини, ҳеч қандай санитария ва техник қоидаларига амал қилинмаганлиги сезилиб турибди. Аммо, бу хунук манзаранинг энг ачинарли томони шундаки, чиқит мойлар сақланадиган ҳандақдаги нефть маҳсулотлари аралаш оқава сувлар ҳеч қандай тозаловсиз шундоққина автобаза ёнидан оқиб ўтадиган Бўзсув анҳорига оқизиб юборилмоқда. Анҳор ёқасига эса автобаза ходимларининг лоқайдлиги туфайли турли хил темир-терсакдан тортиб, ахлату ташландиқ буюмларгача қалаштириб ташланган. Ваҳоланки, бу анҳор сувидан шаҳримизнинг Яккасарой, Шайхонтоҳур районлари ҳудудида жойлашган маҳаллалар боғ-роғларни ва томорқаларини суғоришда фойдаланишади. Ахир ким кафолат бера оладики, шаҳримиздаги болалар ўлимининг кўпайишига ана шу анҳорлардан сув ичган дарахтларнинг меваси сабаб бўлмаётган бўлса. Ана шу томонларни ҳисобга олган санитария-эпидемиология станцияси ходимлари ўтган йили текширув ўтказиб, 2 марта протокол тузган экан. Аммо шунга қарамасдан бу борада ҳеч қандай иш олиб борилмабди. Шундан сўнг Табиатни муҳофаза қилиш комитети бўлими ходимлари томонидан қайта текширув ўтказилиб, автобаза директори А. Нодировга қаттиқ хайфсан эълон қилинган ва жарима солинган эди. Аммо директор бундан ўзига тегишли бирон-бир хулоса чиқариб олишга шошилмади. Натижада бу иш юзасидан район СЭС ва прокуратура ходимлари биргаликда ўтказган қайта текширувда фактлар тасдиқланиб, сўнгги чора — жиноий иш қўзғатилди.

Улуғбек АЛИМОВ,
Акмал Икромов район прокурорининг ёрдамчиси.

Қўни-қўшничилик азалдан қадр топиб келаётган миллий урф-одатларимиздан биридир. Хонадонда тўй ёки бошқа бирор маросим ўтказилса, албатта яқин қариндошлар қаторида қўшнилар ҳам хизматда бўлишади. Бу эса доимо тотув, ҳамжиҳат бўлиб яшашимизда катта аҳамиятга эга.

СУРАТДА: хонадонда меҳмонларни кутиб олиш.

Нўъмонжон Муҳаммаджонов сурати.

ФАОЛЛАР ФИКРИ

ЮНУСОБОД район маҳаллалар ишини мувофиқлаштириш кенгашининг навбатдаги мажлисида аҳоли ўртасида олиб борилаётган тарбиявий ишлар, ташкил этилаётган тадбирлар муҳокама этилди. Райондаги деярли барча маҳалла ва мавзелардан иштирок этган фаоллар кун тартибидаги масала юзасидан фикр алмашдилар.

— Маҳалламиз ҳудудида ўтказилаётган ҳар бир тадбирга бош-қош бўлаяпмиз, — деди «Қизил деҳқон» маҳалла комитетининг раиси Н. Абзалов. — Шу боис ҳам оилаларимизда тотувлик, ҳамжиҳатлик ҳукм сурмоқда. Кексалар ёшлардан ўз маслаҳатларини аямайдилар. Лозим топилса чойхонада суҳбат, баҳслар ташкил этилаяпти. Жамоат ташкилотлари маҳалла комитети ҳамда диний идора билан ҳамкорликда иш юритсалар яхши натижага эришамиз, деб ўйлайман.

Йиғилишда сўзга чиққан «Янгиариқ» маҳалла комитетининг раиси К. Комилов барча тадбирлар фақат маҳалла комитетларининг рухсати билан ўтказилиши кераклигини айтди. «Ўзбекистон мустақиллиги» маҳалла комитетининг раиси Э. Қодиров эса навбатдаги мажлисга хотин-қизлар кенгашларининг раислари ҳам иштирок этишларини таклиф қилди. Чунки маҳаллада маънавий қадриятларни шакллантиришда аёлларнинг тутган ўрни беқиёсдир. Шунингдек, Г. Умаров, маҳалла комитетининг раиси Т. Юсупов, Юнусобод масжиди имоми А. Ҳайдаровлар ҳам қимматли фикр билдирдилар.

Фаоллар аҳоли ўртасида тарбиявий ишларни самарали олиб бориш, тўй ва бошқа маросимларни ихчам, уюшқоқлик билан ўтказишга мўлжалланган тадбирлар ишлаб чиқишди.

Собир БОЗОРБОЕВ.

ОДАМ БЕЗАГИ

ИНСОН табиат мавжудотлари орасида энг улуғидир. Бу юксак мавқега уни сўз, тафаккур мушарраф этган. Табиийки, сўз одамзодга берилган табиий инъомлари ичида энг олийсидир. Одамдан бўлак ҳеч бир жонзод сўзламак қобилиятига эга эмас.

Сўздурки, нишон берур ўлукка жондин,
Сўздурки, берур жонға хабар жонондин,
Инсонни сўз айлади жудо ҳайвондин,
Билким гуҳари шарифроқ йўқ ондин.

Сўз илоҳий. Сўз — қадрга эга. Қадрли нарсаларнинг аҳамияти беқиёс. Уларни моддий бойлик билан баҳолаб бўлмайди. Худди инсон қадри сингари.

Барча кўнгул дуржи (сандиқ) аро
жавҳар ул,
Барча оғиз ҳуққасида (кутича)
гавҳар ул.

Яъни, ҳар бир сўз гавҳардан кутича қилиб сақланса, шунда ҳам унинг қийматига яраша иш қилинмаган бўлар экан.

Ҳазрат Алишер Навоий сўзни шу даражада қадрлаганки, ҳатто шеърни ташкил қилувчи ҳар бир сўз туғишган ўз боласига ўхшаш эканлигини таъкидлайди;

Ки сўз зодаи табъи фарзанд эрур,
Чу фарзанд эрур, жонға пайванд эрур.

Алишер Навоий сўз одобига катта эътибор беради. Унинг бирор асари йўқки, сўз хусусида фикр айтилмаган бўлса! «Маҳбуб ул-қулуб» асарида сўз ҳақидаги мулоҳазалари шунчалик ёрқинки, уларнинг ҳар бири бетакрор ҳикматдир. Бинобарин, одобни сўздан айри ҳолатда тушуниш қийин. Одоб қоидасининг муҳим жиҳати сўз бўлганидек сўз қоидасининг асосий бўлаги ширин сўзликдир. Қуръонда ҳам ширинсўзлик улуғланади; «Менинг бандаларимга айт, яхши сўзларини сўзласинлар».

Ҳар қандай жиддий гапни ўзгаларга юмшоқ ва таъсирли тарзда айтмоқ лозим.

Хушмуомалаликни хуш кўрган ҳазрати Алишер Навоий шундай уқтиради;

Ҳар кимки чучук сўз элга изҳор айлар,
Ҳар нечаки, ағёрдуррур ёр айлар.
Сўз қаттиғи эл кўнгилига озор айлар,
Юмшоғи кўнгулларини гирифтор айлар.

Сўз одоби қоидасининг яна бир жиҳати — сўз маромидир. Маҳмуд Қошғарий йиққан ҳикматлар ичида шундай бир мақол бор;

Талим сўзуг уқса бўлмас,
Йалим қайа йиқса бўлмас.

Яъни кўп сўзни тушуниб бўлмайди, қаттиқ тошни йиқитиб (синдириб) бўлмайди. Бу мақол сўзни чўзмасликка ундаб айтилади.

Яна бобомиз Ҳазрати Навоий деганлар;

Ҳар кимсаки, сўз демак шиорида дурур,
Маъни гули нутқининг баҳорида дурур.
Сўзим десун улки ихтиёрида дурур,
Сўз яхшилиги чу ихтисорида дурур.

Яъни, кимки, сўз сўзламоққа қарор қилса, нутқнинг баҳори маъно гули орқали кўринади. Нима демаклик ўз ихтиёрида, аммо сўзнинг яхшилиги, унинг қисқалигидадир. Шундай экан нутқ қисқа ва маънодор бўлгани мақбул. Юсуф Хос Ҳожибнинг «Сўзнинг ўрни сир» дейиши ҳам бежиз эмас. Нутқ одобида кўп гапиришдан кўра, лўнда сўзлаш қийин. Буюк ақл эгаларига оз сўзда кўп маъно бериш хос бўлгани сингари, ақли калталар, аксинча, кўп гапириб, тайинли бир гап айтолмайдилар.

Бугунги кунда сўзга нисбатан масъулиятсизликни халқ мақолларини қўллаш жараёнида кўпроқ кўриш мумкин. Халқда «Қизгинамнинг боласи — қантак ўрик донаси, болагинам (ўғил) боласи ҳай-ҳай унинг онаси» деган мақол борлигини ҳаммамиз биламиз. Лекин сўнгги бир-икки ой ичида даврий матбуотда бу мақол «Болагинам боласи, қантак асал донаси» шаклида босилди. Юзаки қараганда бу хато эмасдай. Аммо мақол илми нуқтаи назаридан нотўғри. Чунки бу ўринда аввало мақолга, қолаверса ундаги сўзлар ифода этган мазмунга масъулиятсизлик билан муносабатда бўлинган. Бу ўринда гап мақолнинг бир маъноли шаклда қўлланганлиги хусусида бораётгани йўқ. Аксинча сўзларни алмаштирилганлигини маъқуллаб бўлмайди. Демак, билим сўз одобининг асосий шартидир. Билимли одамнинг ҳар бир сўзи нур кабидир. «Билиглик сўзин сен эшит, узанма» (яъни; Сен билимли сўзини эшит, бўйин товлама). XI асрда аллома Юсуф Хос Ҳожиб тилидан янграган бу ҳикмат бугунги кунда ҳам ўз қимматини йўқотган эмас. «Девон»да бу ҳақда мақол ҳам бор.

Сўз одоби билан боғлиқ бўлган яна бир муҳим ҳолат — сўзни тинглашдир. Сўзловчини эшитиш ҳам ўзига хос санъат. «Сўз эшитсанг, уқиб ол, ҳалқа қилиб тақиб ол», «Сўзловчи нодон бўлса, тингловчи доно бўлсин» каби халқ мақолларини кўпчилик эшитган.

Ҳар бир инсон яхши гапларни сўйлаши мумкин, бироқ камдан-кам одам тинглай билади, чунки тинглаш ақл ишлатишни талаб қилади. Демак, тинглаш ҳам одоб.

Сўз одобининг яна бир шарти билиб сўзлаш, яъни ёмон сўзлашдан ўзини тийишдир.

Сўзни авайлаб асра, (токи) бошинг
кетмасин,

Тилингни авайлаб асра, (токи) тишинг
синмасин.

Умуман, сўз одоби билан боғлиқ бўлган рост сўзлаш, ёлғондан ҳазар қилиш сингари қатор ҳолатлар мавжуд. Булар хусусида тарихий дидактик асарларда қимматли фикрлар битилган. Ана шундай китоблардан бири яқинда чоп қилинган филология фанлари доктори Боқижон Тўхлиевнинг «Юсуф Хос Ҳожибнинг «Қутадғу билиг» асари» номли рисоласидир.

Биз сўз — илоҳий дедик. Шундай экан;

Донау дур сўзини афсона бил,
Сўзни жаҳон баҳрида дурдона бил.

Муҳаммад АҲМАД.

ТУРМУШ БИЛАН БОҒЛАНГАН

● Бугунги кунда ўрта мактабда одобнома дарсларининг самарали бўлишига алоҳида эътибор бериляпти. Хўш, бунинг асосий боиси нимада! Жамоатчи мухбиримиз шу ҳақда гапириб беришни Низомий номидаги Тошкент давлат муаллимлар тайёрлаш институти умумий педагогика кафедрасининг доценти Ойниса Мусурмоновадан илтимос қилди.

— Сир эмас, кейинги йиллар давомида халқимиз шарқона турмуш тарзи, қадриятларимиз ва маънавиятимиздан узоқлашди. Миллий урф-одатларимиз, анъаналаримиз, удумларимизни унутиш даражасига бориб етдик. Ахир ҳар бир миллат ўз тарихи, ўтмиши, урф-одатлари, тарбия асосларини билиши зарур. Шу жиҳатни эътиборга олсак, ҳозирги кунда келажак авлод ўзлигини англаши ҳар қачонгидан ҳам муҳимдир. Одобнома дарслари эса бу борада катта аҳамиятга эга.

Шуни алоҳида таъкидлаш зарурки, сабоқларда ўқувчилар панднома характеридаги Кайковуснинг «Қобуснома», Юсуф Хос Ҳожибнинг «Қутадғу билиг», Саъдийнинг «Гулистон» ва «Бўстон», Абу Али ибн Синонинг «Донишнома», Жомийнинг «Баҳористон», Умар Хайёмнинг «Наврўзнома», Алишер Навоийнинг «Маҳбуб ул қулуб», Муҳаммад Содиқ Қошғарийнинг «Одоб ас Солиҳин» асарлари, шунингдек халқ оғзаки ижоди намуналари, муқаддас диний китоблар орқали ўзлари учун керак бўлган нарсаларни ҳаётий мисоллар билан боғлиқ ҳолда эгаллашга муваффақ бўлишади. Инсон камолотининг мезони ҳисобланган инсонпарварлик, иймон-эътиқод, меҳр-мурувват, муомала маданияти, меҳмон кутиш одоби, оилавий маросимлар каби ахлоқ-одоб нормалари ҳам намоён бўлади. Энг муҳими, йигит-қизларимиз шарқона турмуш тарзимиз билан адабий, илмий, тарихий манбалар асосида яқиндан танишиб, амалий машғулотларда малака ҳосил қиладилар.

Айниқса, кейинги икки йил давомида одобнома дарсларини такомиллаштириш мақсадида республика халқ таълими вазирлиги раҳбарлигида муайян ишлар амалга оширилди. Масалан, бугунги кунда ёшлар тарбияси учун ҳаводек зарур бўлган одобнома фани бўйича бошланғич синфлар учун доцент Ойша Ҳасанбоева, ўрта синфларга доцент Ойша Тўраева, юқори синфларга эса доцент Санобар Нишонова ҳамда 84-ўрта мактаб ташкилотчиси Комила Абдураимовалар раҳбарлигидаги гуруҳлар томонидан дастур ва дарсликлар қўлёзмаси тайёрланди. Бу дастурлар мазкур ўқув йилидан бошлаб ўқитувчиларимиз қўлига, албатта, етказилишига умид қиламиз.

Одобнома дарсларини ўқитишга қизиқиш ниҳоятда катта бўлишига қарамай баъзи бир қийинчиликлар ҳам учраб турибди. Республикамиздаги барча мактабларда бу фанга ажратилган дарслар тарбиявий, қўшимча ва факультатив соатлар ҳисобига ўтказилмоқда. Дастур ва дарсликлар билан ўқитувчилар етарли таъминланмаган. Ўйлайманки, мана шу жиҳатларга эътибор қаратилса одобнома сабоқларининг самарадорлиги янада ошади.

Музаффар ТУРОБОВ.

* Ўзлигимизни унутмайлик

ВИЖДОНИМИЗ—ПОКИЗА ҲАКАМИМИЗ

«ДЎСТЛАРИМДАН бирининг ўғли уйланди, — деб ёзади Собир Раҳимов районидаги Иттифоқ кўчасида яшовчи меҳнат фахрийси Маҳкам Ҳакимов. — У умр йўлдоши билан аҳил яшаб, икки фарзандли бўлди. Шу орада укаси, армия сафида йигитлик бурчини ўтаб қайтди. Ота-она унинг ҳам бошини иккита қилиб қўймоқчи бўлишди. Аммо келин туширишга уй йўқ эди. Шунда Муроджон бир куни чой устида кўнглидаги гапларни тўкиб солди:

— Тўйни қандай бўлмасин шу йил ўтказишимиз керак. Ҳовлидаги бўш жойга уй соламиз десак, анча вақт ўтиб кетади. Шунинг учун оқ фотиҳа берсангизлар, биз ҳозирча бошқа хонадондан жой топиб яшаб турсак. Кейинчалик иморат солиб олаверамиз.

— Раҳмат ўғлим, — деди ота рафиқасига маъноли қараб олиб. — Ақлли фарзанд мана шунақа бўлиши керак. Илойим, келин билан бахтли бўлинглар. Кел, бир бағримга босиб қўяй...

Дўстим бу гапларни менга дилида ифтихор туйғулари билан гапириб берди. Мана шундай оқибатли одамларни кўрганингда кўнглинг тоғдек кўтарилиб кетади».

Бўлмасам-чи, яшашнинг бундан ортиқ гаштли томони борми? Агар разм солган бўлсангиз қайсики оилада тотувлик бўлса ёки бир-бирларига меҳрибон кишилар яшаётган маҳаллада қийинчиликлар тезда барҳам топади. Энг муҳими, умрингиз тотли ўтади, ҳаётингизга мазмун киради. Агар акси бўлса-чи?

«Онам касалманд, — деб бошлабди ўз мактубини пойтахтимизда яшаётган Васила исмли аёл. — У киши шифохонада даволанаётганда на акам, на келинойим бориб кўришди. Уйдагилар билатуриб, атайлаб асабларига тегишаяпти. Бир куни қуда бувам келиб онамга нуқул «Сиз билан ароқ ичаман», дермиш. Шу ҳам гап бўлдими? Очиғи, ёзаман десам ичимни кемираётган сўзлар асло тугамайди. Фарзанд бўлатуриб акамнинг онамга нега қайишмаётганидан ҳайронман. Нега кўрабилатуриб маҳалла-кўй жим? Таъна-дашномлар остида қийналиб ҳаёт кечираётган бундай кексаларимиз кўплаб топилади. Уларга меҳр-мурувват кўрсатилиши, ҳурматлари ўрнига қўйилишини истайман».

Афсуски, таҳририятимизга шундай мазмундаги хатлар ҳали-ҳануз келиб турибди. Биз Ўзбекистон Республикаси ўз мустақиллигини қўлга киритганлиги туфайли миллий удумларимиз, қадриятларимиз қайта тикланаётгани ҳақида кўп гапираяпмиз, ёзаяпмиз. Лекин шунга қарамай ота-боболаримиздан мерос бўлиб келаётган урф-одатларимизни менсимай, оёқ ости қилишга уринаётган кимсалар оз бўлса-да, топилиб турибди. Ахир инсоф, диёнат, меҳр-оқибат йўқолган жойда ҳеч қачон ишимиз олдинга силжимаслигини ҳар биримиз яхши биламиз-ку. Билатуриб яхшиликнинг қадрига етмаслик, ўзимизни ҳурмат қилмасликдан бошқа нарса эмас.

Тўғри, бозор муносабатларига ўтганимиз иқтисодий аҳволимизни танглаштириб юборди. Хонадонларда моддий қийинчиликлар келиб чиқмоқда. Шунга қарамай инсофли одамлар тишни-тишга қўйиб, яхши кунлар келишига умид билан қараб, ҳалол яшамоқдалар.

Жаҳонда донолиги билан донг таратган кўплаб алломаларимиз яшаб ўтишган. Одатда бирор масала хусусида фикр юритаётганда уларнинг сўзларига қулоқ тутсак фойдадан ҳоли бўлмайди. «Виждонимиз, — деган эди О. Бальзак, — агар уни ўзимиз нобуд этмаган бўлсак, покиза ҳакамимиздир». Мана шу оддий ҳақиқатни англаб олсак, йўлимиз доимо чароғон, дилимиз равшан бўлаверади.

Шавкат САЪДИЕВ.

• Ўқув йили тараддуди

НАМУНАЛИ ХИЗМАТ БЎЛСИН

ҲОЗИРГИ тақчил кунда кундалик рўзғор нарсаларидан ташқари мактаб ўқувчилари учун керакли бўлган ёзув-чизув ашёлари, бир хил кийим, пойабзаллари билан таъминлаш ҳам ўзига хос муаммо бўлиб турибди. Лекин шаҳар Ҳокими ижроия маҳкамаси томонидан берилган 70-буйруқ асосида барча районлардаги савдо шахобчалари кенг тайёргарлик кўриб, ўқув йили бошланиши олдидан намунали хизмат кўрсатишмоқда.

«Тошкентсавдо» савдо-ишлаб чиқариш концернининг ташкилий бўлими бор имкониятлардан унумли фойдаланиб, керакли ўқув қуролларини сотувга чиқармоқда.

— «Болалар дунёси» савдо фирмаси, Тошкент хўжалик-маданий моллар савдо идораси, «Умид» ва «Ғунча» акционерлик жамиятлари, «Чилонзор» марказий дўкони, «Яккасарой» савдо маркази, «Шуҳрат» мактаб дўкони, Сергели район саноат моллари савдо идораси, «Улуғбек» марказий дўкони, Бектемир савдо идораси, «Юнусобод» марказий дўкони, темир йўл ишчилар таъминоти бошқармасининг мактаб-дўкони раҳбарлари зиммасига савдони янада унумли ташкил этиш вазифалари юклатилди.

Шунга кўра республика саноат корхоналаридан ва «Ўзбексавдо» уюшмасининг улгуржи базаларидан 1992 йил учун тузилган шартномалар бўйича мактаб ўқувчиларига мўлжалланган моллар тўла-тўкис олиниши учун барча чоралар кўрилмоқда.

— Дўконларда ўқувчилар учун мўжалланган моллар сотиш ташкил этилган даврда бу моллар савдоси қандай уюштирилганлиги ҳар ҳафтада тегишли улгуржи базалар билан биргаликда текширилиб, уларни сотишда узилиш бўлиб қолмаслиги назорат қилиниб турибди, — дейди «Тошкентсавдо» концерни раисининг биринчи ўринбосари С. Имомов. — Шунингдек дўконларда мазкур молларнинг барча хиллари доимо бўлишини таъминлаш, уларнинг ўз вақтида етказиб берилиши учун ҳар бир дўконда жавобгар ходимлар белгилаб қўйилган.

Бозор иқтисодиёти шароитида ўқувчилар учун энг керакли моллар миқдори иқтисод қилинган ҳолда сотилиши қуйидагича белгиланган.

1. Ёзув дафтари	25 донагача
шу жумладан	
1-синф учун	5 донагача
катак дафтар	10 донагача
бир чизиқли дафтар	10 донагача
2. Портфель ва сумка	1 дона
3. Расм ва чизмачилик альбоми	1 дона
4. Ўчирғич	1 дона
5. Чизмачилик қуроли	1 дона
6. Елим	1 дона
7. Дафтаржилд	10 донагача
8. Шарикли ручка	2 дона
9. Ёзув форматлари	2 дона

Агар савдо дўконларидаги моллар шу рўйхат асосида сотилса, аминмизки, шаҳримиз аҳолиси пойабзал, бир хил кийим, ёзув-чизув ашёлари билан барчаси таъмин этилган бўладилар. Мактаб ўқувчилари учун керак бўладиган молларни сотадиган махсус бўлимлар 10 сентябргача ўз фаолиятларини бўшаштирмасликлари ва харидорлар учун намунали хизматни ташкил этишлари лозим.

Гулзода МАМБЕТОВА.

Гул очиляпти. Сенинг ҳам бахтинг гулдек очилсин.
Равиль Альбеков сурати.

Сўз тагида сўз бор

⊙ **БОЛДИРЬ** (балдирь — рус ва қалмоқ қўйларининг дурагайи маъносида) — қалмоқча «балдур» сўзидан келиб чиққан. Шунингдек, бу сўз бошқа туркий тиллардан ўтган «болдиз» сўзидан ҳам ясалганки, у «қайинсингил» деган маънони англатади.

⊙ **КИТАЙ** — туркий «қутай» сўзидан олинган. Қутой — хитой сулоласи номини англатади. Бу сулолага қудан қутай деган мўнгол қабиласи асос солган. Кейинчалик бу сўздан рус тилидаги «хитой», яъни давлат номи келиб чиққан.

⊙ **СКРИПЕЙ** — туркий «сўқир бей ёки арабча саккир бей» (пиёниста бей маъносида) сўзидан олинган.

⊙ **БАРАШ** (сарой хизматкори, мебель қопловчи уста маъносида) — туркий «бараж» ёки арабча «фаррож» (хизматкор) сўзидан келиб чиққан.

⊙ **Батрак** («ёлланма меҳнатчи» маъносида) — Волга бўйи вилоятларида илгари кемалардан юк тушириш ва кемага юк ортувчи пудратчилар табақаси «батирь» деб юритилган. Бу сўз аслида туркий тиллардаги «ботир» сўзидан (жасур, довюрак, мард маъноларида) келиб чиққан. «Батирь» кейинчалик «батрак» бўлиб кетган.

Саодат ОДИЛОВА тайёрлаган.

ИСКАНДАРИЯ милоддан аввал 332 йили Нил дарёсининг тармоқланиб кетган қисмида жойлашган мисрликларнинг Ракотис шаҳри ўрнида барпо этилган. У ерга улуғ саркарда Искандар Зулқарнайннинг тош тобути қўйилган бўлиб, илҳом парисининг маскани — мусейон ҳам шу ерга жойлашган эди. Мусейон ҳам фанлар академияси, ҳам олимлар истиқомат қиладиган ётоқхона, ҳам техника маркази, ҳам олий мактаб ҳамда дунёдаги энг катта — ярим миллион китобга эга кутубхонадан иборат бўлган. [illegible]

[illegible] тагина ақча — ўн беш талант, яъни ярим тоннага яқин кумуш талаб қиладилар. Птолемей бу шартга рози бўлди ва талаб қилинган кумуш тез кунда Афинага олиб борилди. Юнонлар шартномага биноан талаб қилинган қўлёзмани беришга мажбур бўлишди. Бироқ Птолемей чин сўзига ишонмай, китобсеварлигига шубҳа билан қарашгани учун афиналиклардан қаттиқ ранжиди ва гаровга берилган кумушлардан воз кечиб, китобларни олиб қолди.

• Жаҳонга машҳур обидалар

УЧ ҚАВАТЛИ МАЁҚ

[illegible] Фарос оролида маёқ қуришга қарор қилинди. Оролни қуруқлик билан бирлаштирувчи кўтарма қурилиб, йўл солинди. Шундан кейингина меъмор Сострат Книдский ишга киришди.

Искандария ўз даврининг бой ва барча фан-техника юксак тараққий этган шаҳри бўлгани учун маёқ қурилиши қисқа муддат — беш йилдаёқ тугалланди. Сон-саноқсиз кемалар, тош конлари ҳамда мусейон академиклари кашфиётлари ҳам фақат қурувчиларга хизмат қиларди. [illegible] гир айланаси устунлар билан қуршалган думалоқ минорада кечаю кундуз ўт ёниб турар, унинг алангаси мураккаб бир тарзда жойлаштирилган ойналарда акс этиб чор атрофга таралларди.

Маёқ фақат йўл кўрсатувчи белги эмас, балки Искандариянинг олдинги сафдаги истеҳкоми, назорат пости вазифасини ҳам ўтарди.

Маёқ шу қадар муҳташам эдики Сострат Книдский вақти келиб унутилиб ке[illegible] узоқ йиллар мобайнида қилт этмай турди. Фақатгина XV асрда юз берган кучли зилзила уни ер билан яксон қилди.

Абдумажид АБДУРАҲИМОВ.

• Бу—қизиқ

МИТТИ КАРКИДОН

БИЗ каркидонларни баҳайбат ҳайвонлар сифатида тасаввур қилиб ўрганиб қолганмиз. Лекин аслида уларнинг оилаларида миттилари ҳам бўлади. Булар пакана каркидонлар дейилади. Улар ўзларининг «каркидон» уруғларидан ҳам кўра кичикроқ ёввойи қўнғизларни эслатади. Пакана каркидонлар ҳақиқий каркидонлардан 10 марта кичик, бўйи 1,5 метр.

Митти каркидонларнинг борлиги 1911 йилда аниқланди. Улар йўқолиб бораётган ноёб жонивордир. Миттивойларни айрим европаликлар сокин оқувчи дарё қирғоқларидаги тропик ўрмонларда кўришган. Миттилар Либерия ва Нигериянинг қуйи қисмида кенг тарқалган. Улар «Қизил китобга» ҳам киритилган.

Боланинг энг биринчи орзуси ота билан сайр қилишдир. Лекин отанинг хаёли газетада бўлса боланинг аразлаши табиий.
Андрей Пишненко сурати.

• Ҳукм ўқилди

Ўғри қўлга тушди

АВВАЛЛАРИ ҳам бир неча маротаба судланган Маҳмуд Қурбонов Тошкентдаги фуқаро Никеваясовга тегишли бўлган «ЗАЗ—968 а» маркали автомашинасини уйи олдидан ичини бузиб очиб, ўт олдирувчи мосламаларни бир-бирларига улаш орқали моторни ўт олдириб, қочиб кетаётган вақтда милиция ходимлари томонидан қўлга олинган.

Ҳеч қаерда ишламай, фойдали меҳнат билан шуғулланмасдан, олдин ҳам қамалиб чиққанига қарамай ўзига тегишли фойдали хулоса чиқармагани учун М. Қурбонов Ўзбекистон Республикасининг жиноят кодекси 209-моддасининг 2-қисми билан Ҳамза райони суди томонидан 9 йилга озодликдан маҳрум қилинди.

Шерзод УСМОНОВ,
Тошкент Давлат ҳуқуқшунослик институтининг 3-курс талабаси.

Муҳаррир ўринбосари
Солиҳ ЁҚУБОВ.

ТИЖОРАТ ЖАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

1-Тошкент давлат тиббиёт институтининг олий ўқув юртига тайёрлаш ва касбга йўналтириш факультети ҳамда Тошкент шаҳар Ҳамза район халқ таълими бўлими 244-ўрта мактаб қошида очилган мактаб-лицейнинг тиббиёт йўналишидаги 10-махсус синфга 1992—1993 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Махсус синфга Тошкент шаҳридаги ўрта мактабларнинг 9-синфини «аъло» ва «яхши» баҳолар билан битирган ўқувчилар танлов йўли билан қабул қилинади. Мактаб-лицейни битирувчиларга аттестат билан бирга кичик тиббиёт ҳамшираси гувоҳномаси ҳам берилади.

Танловда қатнашувчи ўқувчилар химия ва биология фанларидан 9- синф ҳажмидаги дастур асосида ёзма имтиҳон топширадилар.

Ўқишга кирувчилар 244-ўрта мактаб директори номига қуйидаги ҳужжатларни топширишлари зарур:

1. Ариза
2. 9-синфни битирганлиги тўғрисидаги шаҳодатноманинг асл нусхаси.
3. Туғилганлик ҳақида гувоҳноманинг кўчирмаси.
4. Тиббиёт варақаси (0—86 шаклда)
5. Олти дона расм (3×4 ўлчовли)

Ҳужжатлар 10 июлдан 20 августгача қабул қилинади.

МАШҒУЛОТЛАР ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ

244-ўрта мактабнинг манзилгоҳи;
700171. Тошкент шаҳри 6. Ҳамза райони, Добролюбов кўчаси, 52-уй. тел: 96-68-40. Автобуслар — № 48, 22, 72. Трамвайлар — № 3, 23, 6, 29.

КЎНГИЛЛИ ҲОРДИҚ ЧИҚАРИШИНГИЗГА ТИЛАКДОШМИЗ!

«Марказ — интур» ва «Совинтур» бирлашган фирмасининг дирекцияси Шарқ мамлакатлари бўйлаб барча қулайликларга эга бўлган қуйидаги тижорат йўналишлари (8 кунлик)ни таклиф этади:

ҲИНДИСТОН

Тошкент — Деҳли — Агра № 00001. (2 маҳал иссиқ овқат) — 34000 сўм ва 105 доллар.
Тошкент — Деҳли — Агра № 00002 (3 маҳал иссиқ овқат) — 34000 сўм ва 135 доллар

МАЛАЙЗИЯ

Куала — Лумпур — Диксон порти № 00003 (1 маҳал иссиқ овқат) — 42878 сўм ва 195 доллар
Куала — Лумпур — Диксон порти № 00004 (2 маҳал иссиқ овқат) — 42878 сўм ва 240 доллар

МАЛАЙЗИЯ — ТАИЛАНД

Куала — Лумпур — Ходжай № 00005 — 42878 сўм ва 290 доллар

ПОКИСТОН

Тошкент — Карочи № 00006 — 28600 сўм ва 170 доллар

ТУРКИЯ

Тошкент — Истамбул № 00007 — 39000 сўм ва 135 доллар

ХИТОЙ

Тошкент — Урумчи № 00008 — 26650 сўм ва 115 доллар

БИРЛАШГАН АРАБ АМИРЛИКЛАРИ
8 КУН

Дубай шаҳри — «Дейра боғи» меҳмонхонаси № 00009 (1 маҳал иссиқ овқат) — 37750 сўм ва 147 доллар
Дубай шаҳри — «Дейра боғи» меҳмонхонаси № 00010 (2 маҳал иссиқ овқат) — 37750 сўм ва 180 доллар
Шаржа шаҳри — «БИИЧ» меҳмонхонаси № 00011 (2 маҳал иссиқ овқат) — 37750 сўм ва 200 доллар

БИРЛАШГАН АРАБ АМИРЛИКЛАРИ
4 КУН

Шаржа шаҳри — «БИИЧ» меҳмонхонаси № 00012 — 37750 сўм ва 100 доллар

Маълумот олиш учун қуйидаги телефонларга мурожаат қилинг: 41-31-73, 41-40-96, 41-44-70, 41-19-01.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 100128, Тошкент шаҳри, Усмон Юсупов кўчаси, 1-а уй. «Узоргтехмелиорация» трестининг биноси.

Янги ташкил этилган «ИСТЕЪДОД» ижодий ишлаб чиқариш фирмаси директор ҳамда менежер лавозимларига танлов эълон қилади.

Фирма ўзбек миллий ҳунармандчилиги усталари — наққошлар, ёғоч, темир, мисга ишлов берувчилар, ганч-ўймакорлар, миниатюра ва нақш безаклари усталари, попопчилар, зардўзларни

ТАКЛИФ ЭТАДИ

Хонадонларида якка тартибдаги меҳнат билан шуғулланишни истаган аёллар ва ногиронларга шарт-шароитлар яратиб берилади.

Фирма ўз дўкони орқали сотиш учун миллий ҳунармандчилик маҳсулотлари, совғабоп молларни келишилган нархларда қабул қилади.

Республика вилоятларида истиқомат қилувчи ҳунармандлар фирма имкониятларидан фойдаланишлари мумкин.

Фирма пул маблағлари ва хом ашё етказиб бериш, иш жойи билан таъминлаш, шунингдек бошқа вазифаларни ҳам адо этади.

Қуйидаги телефонга мурожаат қилинг: 22-84-81.

ЮНУСОБОД ДАҲАСИДА ЯШОВЧИ ФУҚАРОЛАР ДИҚҚАТИГА!

«Рембиттехника» фирмасининг устахонасида бузилган музлатгич, кир ювадиган машина ва чанг ютгичлар малакали усталар хизматида тез ҳамда сифатли қилиб созлаб берилади.

Устахона манзилгоҳи: Юнусобод даҳаси, 15-мавзе, «Маиший хизмат шаҳарчаси».

Иш вақтлари: соат 9-00 дан 19-00 гача. Дам олиш куни — якшанба.

Буюртмалар қуйидаги телефонлар орқали қабул қилинади: 22-59-50, 23-48-92.

49 «э», 77, 92, 97-автобусларда «Маиший хизмат шаҳарчаси» бекатигача борилади.

Кўзгу-мебель фабрикаси чекланмаган миқдорда кўзгу ва ойна маҳсулотлари (полка ва тавақалар) реализация қилиш имкониятига эга.

Бизнинг манзилгоҳимиз: Тошкент — 143, Луначар шоҳкўчаси, 298-уй.

Қуйидаги телефонларга мурожаат қилинг: 66-42-58, 66-42-56.

ЙЎҚОЛГАН

Тошкент қишлоқ хўжалик техникумининг ЛТ-1 № 071199, ЛТ-1 № 071200 сонли тўлдирилмаган диплом бланкалари

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

«УЗБЕКСАВДО»
УЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ АКЦИОНЕРЛИК УЮШМАСИ ҚОШИДАГИ ЖУМҲУРИЯТ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1992—93 УҚУВ ЙИЛИГА

ТАЛАБАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти юқори малакали сотувчи, назоратчи, кассир ва ошпазларни тайёрлайди.

III—IV даражали ошпазлик гуруҳига. Уқиш муддати — 1 йил.

Саноат моллари сотувчиси гуруҳига. Уқиш муддати — 1 йил.

Озиқ-овқат моллари сотувчиси гуруҳига. Уқиш муддати — 1 йил.

— 1—3 ойлик шартлик гуруҳларга.

17 ёшдан 30 ёшгача бўлган қизлар қабул қилинади.

Уқишга кирувчилар ташкилотлар томонидан берилган шартномага асосан қабул қилинади.

Дарслар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Билим юртини тугатганларга: «кичик сотувчи», «сотувчи», «назоратчи кассир», «ошпаз», деган малака берилади.

Бошқа шаҳардан келганлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Уқувчилар стипендия билан таъминланадилар. Ишлаб чиқариш практикаси Тошкент шаҳридаги йирик дўконларда олиб борилади.

Билим юртида ўқиш муддати меҳнат стажига киради.

Билим юртига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: маъмурият номига ариза, маълумоти ҳақида ҳужжат, турар жойидан маълумотнома, таржимаи ҳоли, 086/У шаклдаги тиббий маълумотнома, 3×4 см. катталикдаги 6 дона сурат, ташкилотлардан шартнома.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: Тошкент—700173, Акмал Икромов ноҳияси, Чилонзор мавзеси, Собир Юсупов кўчаси, 3-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: 75-35-86, 75-35-92.

4, 9-трамвайларнинг «Чўпонота» бекати; 13, 70, 45м., 116-автобусларнинг «Тиббий тез ёрдам клиника касалхонаси» бекати.

МУҲТАРАМ ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ВА РАДИОТИНГЛОВЧИЛАР!

Ўзбекистон ҳудудида намойиш этиладиган барча телекўрсатувлар ҳамда радиоэшиттиришлар ҳақида олдиндан батафсил маълумот бериб борувчи республикадаги яккаю-ягона нашр — **«ТОШКЕНТДАН ГАПИРАМИЗ ВА КЎРСАТАМИЗ»ГА**

1993 ЙИЛ УЧУН ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА
ОБУНА БАҲОСИ: бир ойга — 8 сўм 75 тийин.
бир йилга — 105 сўм.
Нашр кўрсаткичи — 75490.

Обуна «Союзпечать» ташкилотлари ҳамда алоқа бўлимларида чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Мабодо, жойларда обунани расмийлаштириш билан боғлиқ саволлар туғилса, «Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг Матбуот тарқатиш агентлигига (телефони: 33-58-72), ҳамда Ўзбекистон Алоқа вазирлиги Республика Матбуот тарқатиш марказига (телефони: 33-60-78) ёки ҳафтанома таҳририятига (телефони: 33-32-93) мурожаат қилишингиз мумкин.

«ШАРҚ»

НАШРИЁТ-МАТБААЧИЛИК КОНЦЕРНИ
босма маҳсулотларнинг қуйидаги турлари бўйича шошилинч ва оддий буюртмаларни

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

— юмшоқ муқовали китоблар, брошюраларнинг ҳажми: 384 қоғоздан ошмаслиги керак, формати 84x108¹/32, 70x108¹/32, 84x108¹/16, 70x108¹/16;

— рангли буклетлар, проспектлар, болалар учун мўлжалланган юмшоқ муқовали китобчалар, ёрлиқ (этикетка)лар, открыткалар ва босма маҳсулотларнинг бошқа турлари. Қоғоз формати 60x45 дан 90x120 см. гача;

— рангли бўёқда бажарилган деворбоп гул қоғозлар ва текстуралар;

— буюртмачининг картонидан ясалган рангли қутичалар;

Сизнинг қоғозингиз ва бизнинг меҳнатимиз эвазига юқори сифатли бажарилган буюртмаларга эга бўласиз!

Қоғозингиз ёки босма материалларни топишда қийналсангиз, хотиржам бўлинг. Сизга уни биржа орқали харид қилишга ёрдам берамиз.

Босма маҳсулотларнинг тайёрланиш муддати қуйидагича:

тайёр матрица ва позитивлардан — 1 ойгача,
асл нусхадан, яъни оригиналдан — 2 ойгача.

Клише, шильда, бланк, канцелярия дафтарлари концерн қоғозидан чекланмаган миқдорда тайёрлаб берилади.

Мурожаат қилиш учун манзилгоҳ: 700083, Тошкент шаҳри, «Правда» газетаси кўчаси, 41-уй.
Телефонлар: 33-80-07, 33-84-78, 33-90-50, 32-55-31.

Тошкент шаҳар 14-поликлиника ходимлари собиқ бош врач, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси
Раҳим Қодирович ҚОДИРОВнинг
вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, оила аъзолари ва яқин қариндошларига таъзия изҳор этади.

Тошкент матбаа комбинати жамоаси комбинатнинг бош муҳандиси М. Зайтаевга онаси
Жамила ЗАЙТАЕВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

МУАССИСЛАР:
Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ:
700000. ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР:
қабулхона — 32-53-76,
хатлар — 33-29-70, 32-53-79;
эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича — 33-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41.

⊙ Нашр кўрсаткичи 64490 ⊙ Босмага бериш вақти 11.30. ⊙ Босмага берилди. 11.30. ⊙ Буюртма Г—286 ⊙ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.